**Stadskerk Nijmegen (OCP), 27 februari 2022,**
**voorganger: ds. Wilma Hartogsveld, stadspredikant**

**[1e lezing: Jeremia 7,1-15]** (Nieuwe Bijbelvertaling)
1De HEER richtte zich tot Jeremia: 2 'Ga in de tempelpoort staan en verkondig deze boodschap: Luister naar de woorden van de HEER, Judeeërs; luister, jullie die door deze poorten naar binnen gaan om de HEER te vereren. 3 Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël: Beter je leven, dan mogen jullie in dit land blijven wonen. 4 Vertrouw niet op die bedrieglijke leus: "Dit is de tempel van de HEER! De tempel van de HEER! De tempel van de HEER!" 5 Als jullie je leven werkelijk beteren, als jullie elkaar rechtvaardig behandelen, 6 vreemdelingen, wezen en weduwen niet onderdrukken, in dit land geen onschuldig bloed vergieten en niet achter andere goden aan lopen, jullie onheil tegemoet, 7 dan mogen jullie hier blijven wonen, in dit land dat ik jullie voorouders gegeven heb. Zo is het altijd geweest, zo zal het dan altijd zijn. 8 Maar jullie vertrouwen op die bedrieglijke leus, en dat zal je niet baten. 9 Jullie stelen, moorden, plegen overspel en meineed, branden wierook voor Baäl en lopen achter andere goden aan, die jullie eerst niet kenden. 10 En toch durven jullie, terwijl jullie al die gruweldaden plegen, voor mij te verschijnen in deze tempel, het huis waaraan mijn naam verbonden is, met de gedachte: Ons kan niets gebeuren! 11 Denken jullie soms dat het huis dat mijn naam draagt een rovershol is? Ik zie wel degelijk wat jullie doen – spreekt de HEER.
12 Ga maar eens naar het heiligdom in Silo, waar ik mijn naam vroeger liet wonen, en zie wat ik er vanwege de wandaden van mijn volk Israël mee heb gedaan. 13 Nu dan – spreekt de HEER –, omdat jullie al die gruweldaden plegen en ik telkens weer tot jullie gesproken heb maar jullie niet hebben geluisterd, omdat ik geroepen heb maar jullie niet hebben geantwoord, 14 zal ik met deze tempel, waaraan mijn naam verbonden is en waarin jullie je vertrouwen stellen, en met heel het land dat ik jullie voorouders gegeven heb, hetzelfde doen als met Silo. 15 Ik zal jullie verstoten, zoals ik jullie broedervolk, het nageslacht van Efraïm, verstoten heb.

**[Evangelie: Lukas 6, 39-49]** (Nieuwe Bijbelvertaling)
39 Jezus sprak ook in gelijkenissen tegen hen: 'Kan de ene blinde de andere blinde leiden? Vallen ze dan niet beiden in een kuil? 40 Een leerling staat niet boven zijn leermeester; pas als iemand zich alles heeft eigen gemaakt, zal hij de gelijke zijn van zijn leermeester.
41 Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt? 42 Hoe kun je tegen hen zeggen: "Laat mij de splinter in je oog verwijderen," terwijl je de balk in je eigen oog niet ziet? Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter in het oog van je broeder of zuster te verwijderen.
43 Een goede boom brengt geen slechte vruchten voort, en evenmin brengt een slechte boom goede vruchten voort. 44 Elke boom kun je aan zijn vruchten kennen, want van distels pluk je geen vijgen en van doornstruiken geen druiven. 45 Een goed mens brengt uit de goede schatkamer van zijn hart het goede voort, maar een slecht mens brengt uit zijn

slechte schatkamer het kwade voort; want waar het hart vol van is daar loopt de mond van over.
46 Waarom roepen jullie “Heer, Heer” tegen mij, maar doen jullie niet wat ik zeg? 47 Ik zal jullie vertellen op wie degene lijkt die bij me komt, naar mijn woorden luistert en ernaar handelt: 48 hij lijkt op iemand die bij het bouwen van zijn huis een diep gat groef en het fundament op rotsgrond legde. Toen er een overstroming kwam, beukte het water tegen het huis, maar het stortte niet in omdat het degelijk gebouwd was. 49 Wie wel naar mijn woorden luistert maar niet doet wat ik zeg, lijkt op iemand die een huis bouwde zonder fundament, zodat het meteen instortte toen het water ertegen beukte en er alleen een bouwval overbleef.’

**[overweging:]**
Gemeente van Christus,

De oorlog in Oekraïne beheerst het nieuws en kleurt al het andere.
Ineens zijn we er keihard mee geconfronteerd dat ook in Europa oorlog een reële dreiging is. Het is de zoveelste crisis waarmee we worden geconfronteerd. De crisis rondom corona lijkt eindelijk te zijn bezworen en de problemen rondom de opwarming van de aarde zijn misschien nog enigszins door ons eigen doen en laten te beïnvloeden…. Maar een oorlog zo dichtbij, daar voelen we ons verbijsterd en machteloos over.

Op de avond van de inval hadden we in de 4-plek een kerkenraadsvergadering en daaraan voorafgaand een avondgebed. We lazen de lofzang van Maria. ‘God toont zijn macht en de kracht van zijn arm en drijft uiteen die zich verheven wanen, heersers stoot hij van hun troon en wie gering is geeft Hij aanzien.’ En we zongen: ‘Geef aan de wereld vrede, Heer, in deze donk’re tijden…’…. We staken een kaars aan voor de slachtoffers en deden voorbeden…
Op de één of andere manier verzachtte het een heel klein beetje het gevoel van machteloosheid …..

Vanmorgen zitten we hier in deze kerk die al vele oorlogen en stormen heeft doorstaan. We lezen woorden die van generatie op generatie zijn doorgegeven en die al velen vóór ons hebben bemoedigd, getroost, de weg gewezen, het gevoel van machteloosheid hebben verzacht.
Maar de teksten van vanmorgen… die verzachten niet… integendeel. En ik moet u bekennen dat ik er enorm mee heb geworsteld en me heb afgevraagd of we niet deze keer van het leesrooster moesten afwijken.

Maar misschien is het juist dan goed om geen tekst te zoeken die aansluit bij wat je graag wilt horen of zeggen, maar al worstelend proberen te ontdekken of deze woorden ons vandaag iets te zeggen hebben.

Er wordt ons niets nieuws verteld. We weten het: ‘dit is de tempel van de Heer’ roepen of eensgezind zeggen dat Jezus ons Heer is… dat heeft geen enkele waarde of betekenis als het niet gepaard gaat met daden van liefde en gerechtigheid. Zorg voor de vreemdelingen, wezen en weduwen, dat is in de Bijbel de vaste uitdrukking voor degenen die machteloos zijn, afhankelijk van onze goedheid. En hoe een samenleving daarmee omgaat is de Bijbelse maatstaf voor goed of slecht bestuur….

En geheel in lijn daarmee wordt in de Bijbel een geloofsgemeenschap niet zozeer gemeten naar de maatstaf van de juiste geloofsleer, maar naar die van een geloofwaardige geloofspraxis. Dat begint met een stukje zelfonderzoek: waar zitten onze blinde vlekken, waar hebben wijzelf nog veel te leren, welke balk zien we bij onszelf over het hoofd terwijl we kritisch zoeken naar de splinter bij een ander?
Hoeveel liefdevolle woorden er ook in een geloofsgemeenschap worden gesproken en hoe vaak en verantwoord brood en wijn ook worden gedeeld…. Het betekent pas werkelijk iets wanneer het leidt tot het groeien naar een liefdevolle, delende en helende gemeenschap.

Bij Lucas houdt Jezus geen bergrede, maar een veldrede. Jezus daalt de berg af en spreekt midden in het aardse leven – met zijn voeten in de klei zeg maar - tot zijn leerlingen en de menigte. Op de één of andere manier vindt ik dat bemoedigend. Als we hem willen navolgen kunnen we niets anders doen dan midden tussen de mensen in het gewone dagelijkse leven zegenend aanwezig te zijn, in plaats van vanaf een veilige hoogte, - of erger nog ‘uit de hoogte’- te roepen wat er moet gebeuren.

De eerste drie beelden die Jezus dan gebruikt benadrukken vooral dat je daarbij voorlopig de handen vol hebt aan jezelf: een blinde kan immers geen blinde leiden, een leerling moet voorlopig vooral leren en je kunt pas iets over een ander zeggen als je jezelf eerst kritisch onder de loep hebt genomen….

En dan komen die woorden over goedheid die alleen uit goedheid kan voortkomen.
De vruchten passen bij de boom waaraan ze groeien en de daden van een mens zijn schatten uit zijn voorraadkamers en weerspiegelen dus wat zich daarbinnen bevindt.
Christelijke praxis is geen serie handelingen die je kunt afvinken, maar ze vloeien voort uit een diep doorvoelde solidariteit met mensen die – of ze nu Afghaan, Oekrainer of Rus zijn – slachtoffer worden van onderdrukking, machtsmisbruik en geweld.
En ik moet even denken aan de Poolse vrouw gisteren op de radio. Ze had vierhonderd kilometer in een busje gereden naar de grens waar vluchtelingen uit Oekraine Polen binnenkomen. Om twee gezinnen – gewoon wie ze het eerst tegenkwam – uit te nodigen om bij haar thuis en in het huis van haar zus te gast te zijn, een veilige plek te bieden. Over praxis gesproken…

Het gaat bij de bouw van een huis, een relatie, een gemeenschap, leiderschap, om een goed fundament. En in het besef dat wijzelf ook blinde vlekken hebben, al is het maar doordat onze nieuwsberichten ook een gekleurde weergave van de werkelijkheid geven, mogen we erop vertrouwen dat onrechtvaardige heersers ten val zullen komen omdat hun fundament niet in orde is..
Het fundament waarop Poetin bouwt is wankel, al lijkt hij door zijn enorme leger nu sterk. Het is gebaseerd op druk, propaganda en geweld. Zijn macht bestaat alleen omdat hij zijn tegenstanders uit de weg ruimt. Als KGB agent is hij opgeleid om dissidente meningen op te sporen en democratie en vrijheid te bestrijden. In 1989 moest hij machteloos in Dresden toezien dat zijn land, de Sovjet Unie uiteenviel en delen ervan in zijn ogen ten prooi vielen aan het verfoeilijke Westen met zijn kapitalisme en democratie…
Psychologisch gezien misschien begrijpelijk, maar de bitteren vruchten die het voortbrengt mogen niet uitgroeien tot nieuwe haatdragende bomen.
Een deel van zijn eigen bevolking gaat nu de straat op om te protesteren tegen deze man, die geweld sanctioneert met bedrieglijke leuzen. Zij houden zich vast aan het vertrouwen dat heersers met grootheidswaanzin geen stand zullen houden, al is hun retoriek nog zo sterk en hun macht angstaanjagend.

Wij voelen ons machteloos, maar als we de wezen, de weduwen en de vreemdelingen die straks ongetwijfeld ook aan onze grenzen zullen staan een veilige haven zullen bieden en eensgezind blijven bidden en ons inzetten voor vrede en gerechtigheid, dan zal dat goede vruchten voortbrengen

***Wilma Hartogsveld, wilma.hartogsveld@4-plek.nl***